

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Daritev na slučaj smrti je le tedaj pravnokrepna, kedar se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, jo preklicavati. ¹⁾

Dejansko stanje.

Brezdetna T. udova S. roj. A. izročila je z ženitno in prepodajno pogodbo, sklenjeno v Gorici pred c. kr. beležnikom dne 29. oktobra 1893 pod št. 4190., vse svoje premoženje in nepremično imenje svoji sestri A. in njenemu ženinu A. St. in sicer eno polovico za živa, drugo pa na slučaj smrti v nepreklicno last in posest. — Darovateljica trdi, da je le-ta pogodba brez vsake pravne kreposti, kolikor se tiče daritve na slučaj smrti, ker se ni v njej izrečno odpovedala pravici, preklicavati jo. Radi tega zahteva, naj se z razsodbo ugotovi, da je omenjena pogodba, kolikor objema daritev na slučaj smrti, brez pravne moči in kreposti in temu dosledno, da se izbriši uknjižba lastninske pravice, zvršena v zemljiški knjigi za davčno občino B. v uložku št. 162, in 313. glede one polovice nepremičnin, ki naj bi prišla po njeni smrti na oba toženca J. in A. St.

Oba toženca upirala sta se temu zahtevanju, poudarjajoč, da je odpoved, preklicavati daritev na slučaj smrti sodržana v besedah člena III. darilne pogodbe, ki slove: »T. udova S. roj. A. daruje in prepodaja A. St. in njegovim zaročnici J. A. za živa eno polovico, na slučaj smrti še drugo polovico vsega svojega imenja s pravico uknjižbe in posesti v nepreklicno last«. In zahtevala sta, naj se tožba odbije.

Z razsodbo od 25. februarija 1899. l. posl. št. Cg. 69/98—10 ugodilo je ces. kr. okrožno sodišče goriško tožiteljčini zahtevi iz teh-le razlogov:

Slovom §-a 956. obč. drž. zak. smatrati je daritev na slučaj smrti za pravnokrepno pogodbo le tedaj, kedar je obdarjenec da-

¹⁾ Navzočni slučaj je prav priprost, na Slovenskem prenavaden. Pokladamo ga na blagohotno uvažanje, ker znamo prav dobro iz svoje izkušnje, da ogromna večina daritev na slučaj smrti ni sestavljena v obličnostih, različnih od onih, v katere je bila odeta daritev od 29. oktobra 1893, št. 4190 pod A.

ritev vsprejel, in kedar se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, preklicavati jo, in izročil ob enem obdarjencu o njej pisano pogodbo. Toženca sta sicer vsprejela daritev in tudi je domnevati, da sta dobila odpravek pisane pogodbe, kajti ista tožiteljica je priznala, da sta ona dva na podlagi pogodbe od 29. oktobra 1893, št. 4190 pod *A* uknjižila na svoje ime pravice, izvirajoče jima iz te pogodbe, česar ne bi mogla doseči po sedanjih zakonitih določbah brez pisane pogodbe. V le-tej pogodbi ni pa zaslediti, da se je darovateljica izrečno odpovedala pravici, jo preklicavati, kajti iz besedila v III. členu pogodbe in zlasti iz besed: »v nepreklicno last« ni možno posneti, češ ona je hotela izreči, da ne prekliče več daritve. Tej daritvi na slučaj smrti nedostaje torej predpogoj prave pogodbe in radi tega smatrati je to daritev le za volilo, katero se po zakonu vedno preklicati sme. Z ozirom na to in ker preklicuje tožiteljica daritev na slučaj smrti, sodržano v pogodbi pod *A*, moralo je sodišče ugoditi tožbeni zahtevi v vsem obsegu, kajti preklicanjem nedovršene pogodbe uničiti je ob enem pravni naslov, na katerem je slonela uknjižba lastninske pravice glede one polovice nepremičnin *A* vlož. št. 162. in 313. davč. obč. B., ki naj bi prišla po smrti tožiteljice na oba toženca; saj je s tem prenehala pravica do te uknjižbe.

Z odločbo od 25. aprila 1899 posl. št. Bc II 9/99—2 odbilo je ces. kr. višje dež. sodišče tržaško priziv tožencev in potrdilo rzsodbo prvosodnih sodnikov pridavši njih obrazloženju še to-le:

Povsem je izključiti, da je tožiteljica mislila odreči se in da se je zares tudi izrečno odpovedala pravici preklicavati daritev na slučaj smrti, sodržano v pogodbi pod *A*. To se posnema vzlasti tudi iz poznejšega »pristavnega in popravnega« članka, sodržanega v beležniški listini od 8. decembra 1893. leta, št. 4375. pod *B.*, s katerim je obdarjenec *A.* St. izrečno priznal, da preidi nazaj vse imenje, izročeno njemu in tedanji njegovi zaročnici *J. A.* z omenjeno darovnico pod *A.*, na darovateljico s pravico uknjižbe in posesti, kedar bi koli in po katerem koli razlogu zapustila ona dva, njeno, rekše tožiteljice hišo in družino. Ker nedostaje torej najglavnejše potrebščine, po §-u 956. obč. drž. zak. zahtevane za pravno krepost daritve za slučaj smrti, je prizvanje tožencev v

vsakem oziru neutemeljeno in temu dosledno bilo je odbiti le-ta priziv in potrditi izpodbijano razsodbo.

V izvenredni revizijski svoji pritožbi poudarjala sta toženca mej drugim i to: »Obličnost, v kateri se obeta nepreklicna daritev na slučaj smrti, določena je v §-u 943. obč. drž. zak. in zakonom od 25. julija 1871, št. 76. drž. zak. Slovom določbe §-a 956. obč. drž. zak. mora pa sodržavati odnosa beležniška listina ne samo izjavo, da se je darovatelj izrekoma odpovedal pravici preklicavati daritev, nego tudi izjavo, da je obdarjenec to daritev vsprejel. Oba ta dva pogoja sta jasno izražena v darovnici pod *A*. Ž njo je izročila tožiteljica obema tožencema vse svoje imenje v nepreklicno last in sicer eno polovico za živa, drugo pa na slučaj smrti in ob enem je njima izročila tudi dejansko posest vsega svojega imenja, popisane v isti pogodbi pod *A*. V besedah: »izroča v nepreklicno last« umevati je vsakakor, da je ona izročila imenovanima obdarjencema že omenjeno svoje imenje na vselej in da tiči že v samih besedah: »v nepreklicno last« prav jasno in izrečno njen sklep, slovom katerega se je ona odpovedala pravici, preklicavati, kedar koli si bo di, le-to daritev. Na podlagi pogodbe pod *A* bila je vknjižena lastninska pravica na vse, v isti pogodbi popisane nepremičnine za oba današnja toženca, glede ene polovice, seveda, le pogojno, namreč za slučaj smrti darovalke, in odnosni zemljiškoknjižni odlok stopil je že zdavna v pravno krepot. Pristavni in popravni članek pod *B* ne more podirati pogodbe pod *A*, ker ni z le-to v protislovji in ker se sotoženka J. St. roj. A. istemu članku še pridružila ni. Vrhu vsega tega je pa še pomisliti, da ima tožiteljica vedno pravico, zahtevati od tožencev vse, kar si je slovom članka V. pogodbe pod *A* izgovorila za svoje »preskrbljevanje«. —

Ces. kr. vrhovno sodišče je venderle odbilo z odločbo svojo od 4. julija t. l., št. 9290., izvenredno revizijo in potrdilo razsodbi nižjih sodnih instanc pridavši svoji sodbi še te-le razloge:

V darilni pogodbi pod *A* ni sodržano, da se je tožiteljica izrečno odpovedala pravici, preklicavati daritev, tožencema naklonjeno. § 956. obč. drž. zak. zahteva pa, da se je darovatelj izrečno odpovedal pravici, preklicavati daritev in da se je izročila obdarjencu pismena listina, o tem pravnem poslu sestavljena. Iz tega izhaja pa, da ta izrečna odpoved pravici preklicavanja mora

biti sodržana v listini, obdarjencu izročeni, in splošne naredbe, da so darovane nepremičnine bile izročene obdarjencu v nepreklicno last, ni moči nikakor ne smatrati za izrečno odpoved take pravice.

T.

b) Pogojna pogodba; vse, kar stranki dogovorita, predno se razideta, smatrati je za del kupne pogodbe.

C. kr. okrožno sodišče v C. je tožbo Jak. in L. M. proti Juriju in Antoniji M. zaradi pripoznanja pravnega obstanka kupne pogodbe za parcelo št. 434, spadajočo k zemljišču vl. št. 419 d. o. G. zavrnilo z razsodbo od 15. februarja 1899. Cg. I. 267/98—7.

Razlogi.

Obe stranki pripoznata, da sta 16. novembra 1898 sklenili pogodbo, vsled katere sta toženca prodala od svojega zemljišča vl. št. 419 d. o. G. njivo parc. št. 434 za 570 gld. Dočim pa tožitelja trdita, da je bila ta kupčija nepogojno sklenjena, prigovarjata toženca, da se je pogodba le pod pogojem sklenila, da bosta s kupčijo zadovoljna roditelja drugotožene A. M., namreč A. in F. R., za katera dva je na toženčevem posestvu zavarovana ostala kupnina 1060 gld. s preživitnimi pravicami. Kar se tiče pogajanja za njivo, trdita toženca, in to je izjavila Antonija M. kakor stranka: le-ta je, predno so začeli pogajati se za njivo, omenila, da bi se znalo otrokom roditeljev vsakemu nekaj plačati; potem so se razgovarjali o ceni njive in se dogovorili za 570 gld.; pri tej priložnosti sta toženca rekla: »če bodo stariši zadovoljni«; potem so si segli v roke in Jakob M. je plačal na kup 50 gld., dočim je A. M. še enkrat ponovila, da kupčija velja, če bosta roditelja (mati) zadovoljna. Tožitelja pa trdita in Jak. M. kakor zaslišana stranka, je izpovedal: obe stranki sta se začeli pogajati za kupnino; Jakob M. je obljubil 550 gld., Jurij M. pa je terjal 575 gld., naposled je Franc R. kupnino določil na 570 gld., obe stranki sta si potem segli v roke in Jak. M. je odštel na kup 50 gld. Po navedbah tožiteljev je s tem dogovorom bila pogodba sklenjena nepogojno, in je še le potem omenila Antonija M., da bo denar nazaj poslala, če roditelja ne bosta zadovoljna; na to je njen mož odvrnil, da bo v tem slučaju denar depositiral, A. M. pa je omenila, da se

lahko tudi po 50 gld. plača vsakemu otroku, kolikor jih imata roditelja. Po izjavi tožitelja Jak. M. je bilo nadalje zmenjeno, da se bode pismo delalo v kakih 14 dneh, da morata tožitelja pri pismu plačati 250 gld., ostanek pa meseca oktobra 1899. S to tožiteljevo izpovedbo se ujema bistveno tudi pričevanje Franca R., ki je potrdil, da sta se stranki pogajali najprej za kupnino in, ko sta se pogodili za 570 gld., da sta si v roke segli, da je na to Jak. M. odštel 50 gld. na kup in da sta potem dogovorili stranki še druge okolnosti; ta svedok pa natanko ne more potrditi, ali je bil o tem, da je pismeno pogodbo napraviti v 14 dneh, in pa o delni kupnini 250 gld., katere bi bilo pri podpisu pogodbe šteti, govor poprej, predno sta si v roke segli, mari pa pozneje.

Že iz izpovedbe tožitelja Jak. M., dalje pa tudi iz pričevanja Franceta R. se razvidi, da sta stranki še potem, ko sta se pogodili za kupnino in ko sta si v roke segli, razgovarjale se o drugih okolnostih, tikajočih se pogodbe, posebno o tem, kedaj je pismeno pogodbo napraviti, v katerih obrokih je kupnino šteti itd. Iz tega postopanja strank pa izhaja, da ni bila pogodba za njivo takrat že sklenjena in perfektna, ko sta stranki si v roke segli in ko se je bilo štelo 50 gld. na kup, nego je pogajanje za njivo od kraja do konca smatrati za celoto, v kateri se stranki nista pogodili samó za kupnino, temveč dogovorili tudi še druge okolnosti te pogodbe.

Običajno je pri takih pogodbah na deželi, da se stranki začneta najprej pogajati o kupnini za prodano stvar, da si tudi počasi udarjata v roke, dokler je kupnina natanko zmenjena, da potem tudi plačati nekaj na kup ali pa za aro, a vendar ni moči reči, da je v tem hipu že pogodba gotova. V le-tem slučaju je še preudariti, da znesek 50 gld., katerega je bil odštel Jak. M., ni bila ara, torej ne znamenje, da je kupčija za njivo sklenjena, ampak znesek 50 gld. je bil plačan na kup, to je na račun kupnine (§ 908. obč. drž. zak.). Iz vseh teh okolnosti pač izhaja, da tedaj, ko sta si bili stranki segli v roke in ko je bil Jakob M. štel 50 gld., pogodba za njivo ni še bila sklenjena in da še tudi nadaljni pogovor spada k pogodbi.

Dalje izhaja iz teh okolnostij, da pogoj, ki sta ga stavila toženca: »če bo mati zadovoljna«, bil je pa stavljen še med pogajanjem o kupčiji, a ne potem, ko je bila pogodba že sklenjena,

kakor trdita tožitelja. Zato je smatrati, da je kupna pogodba v istini bila sklenjena pod razveznim pogojem, namreč pod pogojem, da kupčija ne velja, če roditelja drugotožene, za katera so na toženčevem zemljišču vknjižene pravice, s kupčijo nista zadovoljna. Omeniti treba, da sta stranki imeli v mislih, njivo brez bremen odpisati od toženčevega zemljišča, in da v to svrhu je bilo ravno potrebno dovoljenje roditeljev, na zemljišču vknjiženih; zato sta tožitelja tudi v tožbi zahtevala brezbremski odpis in sta šele na razpravi dne 15. svečana t. l. izjavila, da sta za sedaj zadovoljna, če se odpiše njiva z bremenom vred. Ta poznejša izjava tožiteljev ne more odstraniti pogoja, stavljenega pri sklepanju pogodbe, istotako ni moči trditi, da sta toženca odstopila od stavljenega pogoja, če sta pri pogodbi omenila, da se denar za roditelja lahko tudi deponira, ali da lahko nekaj denarja plačata otrokom svojih roditeljev, temveč je izvajati iz teh pripomenj, da je bilo na vsak način ozir jemati na zavarovane pravice roditeljev, katerih dovoljenje je bilo postavljeno za pogoj. Sta li toženca, predno sta si stranki segli v roke in predno je 50 gld. bilo plačanih, stavila pogoj: »če bodo stariši zadovoljni«, kakor trdita toženca, mari pa sta toženca ta pogoj izrekla pozneje, kakor trdita tožitelja, vse to ni odločilno; na vsak način je bil pogoj stavljen med pogodbo. Da je pa A. M. bila opravičena omenjeni pogoj staviti, izhaja že iz tega, ker je ona solastnica zemljišča, od katerega bi bilo ono njivo odpisati. Da je pogodba v istini bila sklenjena pod omenjenim, razveznim pogojem, je izvajati za trdno tudi iz tega, ker sta tožitelja po pogodbi nagovarjala roditelja drugotoženke A. in F. R., da bi odstopila od svojih, na toženčevem zemljišču zavarovanih pravic, da sta ju radi dovoljenja vabila na prav sumen način z jedili in pijačo in da sta jima tudi še obetala nekaj plačila v denarji. Vsega tega ni bilo treba, če je bila kupna pogodba v resnici sklenjena nepogojno in bi bi bila toženca res šele pozneje, to je šele po sklepu pogodbe, stavila ta pogoj. Pomenljiv je izrek tožitelja L. M. proti F. R. — materi drugotoženke —: »Če odstopita vidva, bo kaj; če ne odstopita, ne bo nič«. Iz te izjave L. M. izhaja pač prepričanje tožiteljev samih, da kupčija za njivo le takrat obstane, če bodeta A. in F. R. zadovoljna. Da pa ta dva s kupčijo nista bila zadovoljna, sta sama izjavila kakor priči.

Sodišče je torej smatralo, da je kupna pogodba o njivi parcelni št. 434 resnično bila sklenjena pod razveznim pogojem in da zato, ker se pogoj ni izpolnil, kupčije ni moči spoznati za veljavno. Zaradi tega se je tožba zavrnila.

C. kr. višje dež. sodišče v Gradci kakor prizivno sodišče na podlagi ustne, z obema strankama sklenjene prizivne razprave prizivu tožiteljev ni ugodilo, nego je razsodbo sodišča I. instance potrdilo.

Razlogi.

V tem slučaju je pravdno vprašanje, se je li dne 16. novembra 1898 sklenila veljavna kupna pogodba brez pogoja in pridržka, ali pa je pri dogovoru o posameznih točkah pogodba ostala zavisna od privolitve roditeljev drugotoženke. Gotovo sta se stranki gledé kupnega predmeta in gledé cene zjediniili in si v roke segli; tudi o plačilnih obrokih je bil govor in so se določili. Nadalje je tudi dokazano, da sta se stranki razun tega pogajali o marsikaterih, za kupno pogodbo samo ob sebi ravno ne neobhodno potrebnih, vendar pa nikakor ne nebitvenih določbah, ki so v dobro preišljenem interesu obeh strank pri takih pogodbah navadne.

Že to, da se ni natančno določil čas, kedaj da se napravi pismena pogodba, da se ni ničesar govorilo o času, kedaj da naj preide dejanska posest, niti o roku za izposlovanje ali omogočenje izčiščenja zemljiške knjige, ali o prevzetju davka in drugih bremen, o plačilu stroškov in pristojbin vseh vrst in še o drugih točkah — vse mora vzbujati pomisleke.

Nazoru, da je pogodba bila dovršena, nasprotuje zadržanje strank gledé stvarnih pravic roditeljev prodajalkinih. Tožitelj Jak. M. izrecno priznava, da so mu bile te pravice znane; prav tako mu ni moglo biti neznan, da je bil prodajalkin oče že pred več leti zaradi zapravlivosti postavljen pod kuratelo, posebno ker je bilo to iz zemljiške knjige razvidno. Na drugi strani priznava pa Jak. M. sam, da bi se naj bila njiva čista, to je brez bremen prodala, in da so torej vsi udeleženci nameravali odstraniti nasprotstvo stvarno upravičenih zakoncev R., katerega so se bali, in da so se v to svrhu stavili različni predlogi in pozneje tudi delali poskusi. Seveda se opazuje ne redkokrat, da se gledé vknjiženih in od

kupcev neprevzetih bremen ravná za čuda lahkomišelnó; v tem slučaju se pa vendar nikakor ni preziral ta vknjiženi stavek.

Že iz tega je razvidno, da je tudi s stališča tožiteljev M. pri stvarnem in doslednem pretresovanju predstojećih okolščin morala biti pogodba zavisna od brezbremskega odpisa. Radi tega so pa tudi pogajanja o večkrat imenovanem vknjiženem stavku bistven pogodbeni del in zatorej je pritrđiti mnenju prvega sodnika, da sta se stranki bili sporazumeli še le glede enega bistvenega dela, ne pa gledé cele nameravane pogodbine vsebine.

Toliko je dognano, da je Antonija M. vsaj takoj pri sprejemu predplačila 50 gld. si izgovorila privoljenje roditeljev, in da na to sta njen moŹ in tudi ona še predlagala to in ono, da bi bilo privoljenje roditeljev nepotrebno. Jak. M.-ovega protesta in njegovega morebitnega sklicevanja na že obstoječi brezpogojni kup ni nikdo slišal; tudi priča pogodbe R. ne pove ničesar o tem. Uvaževati je dalje izpovedbi prič A. in F. R., o katerih resničnosti je tem manj vzroka dvomiti, ker tožitelja sama pripoznavata, da sta se pri roditeljih pozneje potrudila za njuno privoljenje. Imenovani priči soglasno potrjujeta, da sta tožitelja večkrat deloma sama, deloma po posredovalnih osebah poskušala, pridobiti njuno privoljenje, in pri tem nista celo opustila obetati denarne zneske, oziroma ponujati mala darila. To postopanje bi se komaj razumelo, ko bi bila tožitelja že od začetka smatrala pogodbo za dognano in brezpogojno. Na noben način ne bila bi v tem slučaju L. M. rabila izraza, od Frančiške R. potrjenega: »Če odstopita, bo kaj; če ne odstopita, ne bo nič«.

Prizivu tožiteljevemu torej ni bilo ugoditi.

Dr. Ź. Hrašovec.

c) Motenja posesti, ki jo stori soprog, se zakrivi tudi soproga, če ne dokaŹe, da se je zgodilo zoper njeno voljo.

C. kr. okrajno sodišče v C. je na toŹbo Frančiške S. zoper Karla in Heleno K. zaradi motene posesti s pr. izdalo konečni sklep: toŹeni Karol K. je toŹiteljico v njeni vozni pravici črez parc. št. 984 motil s tem, da je dne 18. maja 1899 na parc. št. 981, oziroma parc. št. 984 kat. obč. Sp. H. zabil v zemljo kol; dolŹan je ta kol odstraniti ter se vzdržati vsakega motenja toŹi-

teljčine posesti, ker bi inace pri vsaki ponovitvi moral placati globo, od sodišca določeno. Isto tožbeno zahtevo nasproti drugotoženi Heleni K. pa sodišče zavrača in je tožiteljica dolžna toženki povrniti stroškov delni znesek 22 gld. 45 kr. v 14 dneh pod eksekucijo. To zavrnitev tožbene zahteve utemeljuje končni sklep s tem, da Helena K. k le-tej tožbi ni pasivno legitimovana. Ako je tudi priznati, da je moteče dejanje drugotoženki kakor sopoestnici prepirne parcele v korist in da prvotoženec upravlja imenje svoje žene (§ 1238. obč. drž. zak.), vendar v tem slučaju ni odgovorna za moteče dejanje, katero je edino le njen soprog povzročil. Tožiteljica je priznala, da se drugotoženka na nikak način ni vdeležila motečega dejanja. Tožiteljici se tudi ni posrečil dokaz po priči Antonu G., češ da je drugotoženka moteče dejanje naknadno potrdila in odobrila. Sicer pa motenje posesti navadno ni v zvezi z upravo kakega zemljišča.

Rekurzu tožiteljice je c. kr. okrožno sodišče v C. glede drugotoženke ugodilo, češ da je drugotoženka, kakor sopoestnica, tihoma privolila v moteče dejanje in je prvotoženec z njenim tihim privoljenjem zabil kol v prepirno parcelo. Moteče dejanje se je storilo ob izvrševanju skupne, obema tožencema pristojee posesti, ob izvrševanju pravice, prvotožencu kakor soprogu drugotoženke v zmyslu §-a 91. in 1238. obč. drž. zak. pristojee, namreč pravice do uprave njenega imenja, in zgodilo se je pred očmi drugotoženke. Glasom zapisnika o krajevnem ogledu je ona morala videti izpred njene domačije vprašalni kol in je glasom izpovedbe priče Antona G. vedela, da je njen soprog zabil kol v prepirno parcelo. Iz teh okolnosti in pa ker se drugotoženka ni uprla motenju, katero je izvršil njen soprog, je smatrati za dokazano, da je prvotoženec delal z njenim privoljenjem.

C. kr. najviše sodišče je potrdilo to zadnjo odločbo, dodavši jej še nastopne razloge: Ako sotožena Helena K. tudi ni neposredno deležna motečega dejanja, se je vendar kakor solastnica službujočega zemljišča na ta način okoristila, ker se je hotelo z dejanjem njenega soproga, ki ga je smatrati po §-ih 91. in 1238. obč. drž. zak., da deluje v njenem imenu, izvršiti nekako pravico prepovedi tudi za njo; sosebno, ker izhaja iz spisov prejšnje pravde vsled »actio negatoria«, da je tudi sedanja sotoženka zanikala služno pravico tožiteljice. Ako se torej z opravili

soposestnika in upravitelja dado pridobiti posestne pravice tudi za drugega soposestnika, za soprogo, tedaj moramo soprogo soodgovorno storiti za taka opravila, s katerimi se skuša pridobiti posestne ali prepovedne pravice. Le tedaj se ona more ubraniti te odgovornosti, ako kažejo vse okoliščine, da se je dejanje ali opravilo zgodilo proti njeni volji, a to mora ona dokazati.

—r—r.

d) K razlagi §-a 467. št. 2. civ. pr. r.

Višje dež. sodišče v Pragi je toženčev priziv zavrnilo iz razlogov: V prizivnem spisu predlaga toženec, da bi se predrugačila rabsodba, proti kateri je priziv naperjen. Ali ta rabsodba v prizivnem spisu ni niti označena, kakor predpisuje § 467. civ. pr. r., kajti v prizivnem spisu se ne navaja niti leto niti dan, ko je bila izdana rabsodba, proti kateri gre priziv, nego navaja se v njem le opravilna številka Cw. 123/99—1, a to označenje tudi ni opravilna številka, pod katero je rabsodba bila izdana, ker je bila pod to številko podana menična tožba. Neoznačenje rabsodbe, proti kateri gre priziv, je pa po §-u 471. civ. pr. r. temeljni nedostatek prizivnega spisa, ki napravi, da je priziv sam nedopusten, in zato je bilo ta priziv po §-u 474. št. 2. civ. pr. reda zavrniti v nejavni seji.

C. kr. najvišje sodišče je izdalo naslednji sklep z dne 16. majnika 1899 št. 7491: Revizijskemu rekurzu toženčevemu se ustreza, sklep c. kr. viš. dež. sodišča se razveljavlja in mu nalaga, da prizivni spis reši ne glede na očitani formalni nedostatek; kajti nedostatek §-a 471. št. 3. se ne drži prizivnega spisa toženčevega, podanega dne 1. aprila 1899 Cw. 123/99—1, ker se je s pravilnim označenjem strank spornega predmeta, prvega sodišča in prizivnega sodišča, potem s tem, da je navedena opravilna številka, nahajajoča se na istopisu rabsodbe, kateri je bil vročen tožencu in da se je v prizivnem spisu predlagala prememba posredno označene rabsodbe, ugodilo predpisu §-a 467. št. 2. civ. pr. r.; tukaj torej ni bilo povoda zavrniti priziv zaradi nedostatka po §-u 471. št. 3. civ. pr. r.

e) K uporabi §-a 39., št. 8 zvrš. reda.

C. kr. okrajno sodišče v L. je zvršilni predlog Fr. Ž. za uvedbo prisilne dražbe zavezančevega posestva vl. št. 47 kat. obč. V. odbilo, to zato, ker ni upati, da bodo stroški pokriti.

Rekurzu je c. kr. dež. sodišče v Ljubljani s sklepom od 19. maja 1899 opr. št. R V 111/99—1 ugodilo, izpodbijani prvosodni sklep razveljavilo in okr. sodišču naložilo, da brez ozira na dozdevni, v izpodbijanem sklepu navedeni zavrnilni razlog zvršilni predlog po zakonu reši in pri tem rekurzne stroške upošteva kakor zvršilne stroške.

Razlogi.

Zavrnitev zvršilnega predloga za uvedbo prisilne dražbe posestva vl. št. 47. kat. obč. V. po dodanem razlogu ni upravičena, ker za uporabo §-a 39., št. 8 zvrš. r. tu ni mesta. Ni treba presojati, je li zadostnih podatkov, po kojih ni pričakovati, da se s predlaganim zvršilom doseže znesek, ki bi presegal stroške zvršila, in dalje tudi ne, da je prvo sodišče sploh prerano storilo sklep, kajti po §-u 39. predzadnji odstavek je prejšnje zaslišanje strank obligatorno. Dejstvo, označeno v §-u 39., št. 8 zamore po duhu, sicer pa tudi po jasnem besedilu zakona biti le razlog ustavitve zvršila in se mora torej dognati v teku dovoljenega zvršila, — ne more pa biti razlog zavrnitvi predloga, ki meri, kakor navzočni, na dovolitev zvršila in ki ni predlog za dovoljenje posameznega čina zvršilnega postopanja v svrhu izvedbe in temeljem že dovoljenega zvršila. Drugačno pravno mnenje bi bilo tudi v nasprotju z določilom §-ov 3. in 137. in nasl. zvrš. r., po kojih je o dovolitvi uvedbe prisilne dražbe sklepati brez zaslišanja strank, dočim bi bilo tu poprej stranke zaslišati o dejstvu, ki ni pogoj za dovolitev zvršila in ki more biti le razlog ustavitve zvršila. Tudi ni prezreti, da bi po smislu pravnega nazora prvega sodnika zahtevajočemu upniku lahko nastala nenadomestna škoda tedaj, kedar gre n. pr. za prisilno osnovo zastavne pravice ali uvedbo prisilne dražbe, ne da bi bila dotična zvršljiva terjatev zastavnopravno zavarovana, in kedar sodišče, k dovoljenju zvršila poklicano, ni hkrati knjižno oblastvo. Sklicevati se je tudi na važnost zaznambe uvedbe prisilne dražbe v smislu §-a 208. ibid.

f) Ovrha se dovršuje dosudjenjem, te trošak razdiobe kupovne cijene, kao i pravnih lijekova proti istoj, nemože se smatrati kao ovršni trošak i na isti neuporabive su ustanove §-a 78. o. r. i §-a 41. gr. p.

C. kr. vrhovno sudište u ovršnom preporu F. proti Sk., za razdiobu kupovne cijene, usljed utoka tjerajućeg vjerovnika proti zaključku 30. julija 1899. R. IV 104/99—11 c. kr. okružnog suda u R. kao utočnoga suda, koji udovoljujuć utoku vjerovnika Pap. ukinuo je zaključak razdiobe 6. junija 1899 god. E. 112/89—8 c. kr. kot. suda u L. i osudio tjerajućeg vjerovnika i drugove da nadoknade trošak utoka, zaključkom 29. avgusta 1899 br. 13080 udovoljilo je utoku, ukinulo je napadnuti zaključak, u koliko je istim utočnik bio osudjen na platež troška utoka i odriješio je utočnika od plateža tog troška time, da trošak previdnog utoka ima da nosi utočnik — i to zato, što se ovrha na pokretni i nepokretni imetak zaključuje dosudjenjem, da postupak glede razdiobe kupovne cijene uzsljedi ureda radi, pa zato trošak istoga, u koji spada takodjer i trošak pravnih lijekova, nemože se smatrati ovršnim troškom, te se indi na isti nemogu uporabiti ustanove §-a 78. o. r. i §-a 41. gr. p.

—ršk—

Kazensko pravo.

a) **Katoliški, bogoslužno službo opravljajoči duhovnik ne uživa dobrote §-a 68. kaz. zak.**

(Kas. rzsodba od 28. aprila 1899. l. št. 1930.)

Lenčki K. je umrla prva in edina hčerka Katica. Naprosila je vikarja, da jo pokoplje »z veliko črno mašo«. Vikar je prošnji ugodil in določil pogreb, oziroma mašo na 16. dan meseca sv. Ivana ob 8. uri zjutraj. Toda zadnji hip je došel cerkovnik javit Lenčki, da bo pogreb ob 7. uri brez maše, češ, da za rečeni dan je bila že prej določena druga plačana maša. A Lenčki K. ni bilo to po godi. Hotela je svojo hčerko z največjo častjo pokopati in je zato zaprosila, da se pogreb odloži na drugi dan, tem več, ker niso bile gotove vse priprave za veličasten pogreb. Stric, ki ga je bila poslala v mesto po sveče in rože, ni bil še došel, niti so bile

»device« pripravljene. Vikar pa ni hotel njeni prošnji ustreči in poročil ji je, da pride ob 7. uri po mrliča. Ko je došel na dvorišče, liturgično oblečen, križonoscem pred sabo, je Lenčka K. zaklenila vrata sobe, kjer je ležal mrlič, in sedla na prag pred vrata. Rekla je vikarju, da ga ne pusti v sobo, ker priprave za pogreb še niso dovršene. Vikar jo je prosil in jej žugal, a nič ni pomagalo. Naposled se je moral oddaljiti, ne da bi svoj posel opravil.

Državni pravdnik je Lenčko K. tožil po §-u 303. kaz. zak. Spoznavno sodišče pa jo je obsodilo po §-u 314. kaz. zak., češ, da je vikarju zabranila pogreb njene hčerke; a vikar da uživa dóbroto §-a 68. kaz. zak., kajti država upliva na nameščenje in področje duhovnikov.

Lenčka K. se je pritožila proti le-tej razsodbi po §-u 281., št. 9 a) kaz. pr. r. na kasacijsko sodišče. Zastopniku generalne prokurature se je zdela razsodba krivična. Zato je podpiral ničnostno pritožbo in se na glavni razpravi tako-le izjavil: Katoliškega duhovnika, bogoslužno službo opravljajočega, ne štiti § 68. kaz. zak. Država si zakonom (1. majnika 1874. l., št. 50. kaz. zak.) vsekakor pridržuje merodajen upliv na nameščenje in urejanje uradov katoliške cerkve ter priprave, da je dolžna ščititi je. Toda državna oblast ne smatra cerkve za gosposko, nego samo za organizem, ki je od nje različen. Dovoljuje jej nekako avtonomijo, spoštuje njena načela, kolikor ne nasprotujejo državnemu interesu, pripoznava njeno ustanovo in zahteva samo toliko upliva na njeno upravo, kolikor ga smatra neobhodno potrebnim v varstvo državnega prospeha. Smatra jo torej za privilegirano javno korporacijo, nad katero si prisvaja vrsto razglednostij in kontrol, da more državna oblast varovati državno pravo proti cerkveni oblasti. Hierarhija katoliške cerkve opravlja torej zgol notranje cerkvene stvari po cerkvenih predpisih, v kolikor le-ti ne nasprotujejo državnim zakonom (čl. 15. ust. zak. od 21. decembra 1867. l., št. 142. drž. zak. in § 14. zak. od 7. maja 1874. l. št. 50. drž. zak.). Samo glede matičnih knjig je podeljeno cerkvenim upraviteljem opravljanje državnih poslov, in samo kolikor se le-teh tiče, jim je dovoljena dobrota §-a 68. kaz. zak. Cerkvena uradna oblast obsega zgol pravice cerkvenih upraviteljev o opravljanji cerkvene službe. § 18. zak. od 7. maja 1874. l. št. 50. drž. zak. razloča med državno

in cerkveno oblastjo, in napačno je smatrati cerkveno oblast za istok državne oblasti. Pomotno bi bilo dovoliti cerkveni uradni oblasti zaščit §-a 68. kaz. zak., tem bolj, ker daja § 153. in 303. kaz. zak. ter zakon od 17. decembra 1862. l. št. 8. drž. zak. od 1863. l. cerkvenim opraviteljem, glede njih službenih poslov posebno, v proseh verskih, v državi priznanih družeb zadostno in celo intenzivneje varstvo, in ker je za močenje vere v §-u 122. kaz. zak. dovolj preskrbljeno ter bi njegov učin spadal pod § 81. kaz. zak., ako bi bil namenjen osebam, v §-u 68. kaz. zak. zaščitenim. Državno nadzorstvo pa nikakor ne more zastopstva verskih reprezentacij premeniti v gosposke oblasti, ker tudi zastopniki društva, po zakonu 15. novembra 1867. l. št. 134. drž. zak. strožemu državnemu nadzorstvu podvrženega, nimajo gosposkinega značaja. Iz vsega tega izvira torej, da vikar v le-tem slučaju ni užival dobrote §-a 68. kaz. zak. ter da je bilo zato obtoženo dejanje pravno-pomotno §-u 314. kaz. zak. podrejeno.

Kasacijsko sodišče je le-temu izvajanju pritrdilo, ničnostni pritožbi ugodilo in Lenčko K. od obtožbe oprostilo.

Fitik.

b) Tudi sodno proglašeni zapravljivec more zakriviti pregrešek po §-u 486. kaz. zak.

(Kas. rzsodba od 9. junija 1899. l. št. 3950.)

Baron S. je bil sodno zapravljivcem proglašen. Skrbnik mu je dajal vsak mesec 180 gld. v vzdrževanje. S tem zneskom je mogel baron prosto razpolagati. Ni mu pa zadostoval. Bil je nezumno razsipljiv in razkošen. Nakupoval je cele kupe gizdavih predmetov. Prodajalcu je obljuboval plačilo in se zavezal poslati kupnino takoj po prejemu robe. Napravil je 3000 gld. dolga, vedoč, da ga ne bo mogel izplačati, ker ni imel razpoloživega premoženja razun rečenih 180 gld. na mesec, ki so komaj zadostovali za njegovo preživljenje. Le-ta učin je sodni dvor ustanovil, a ni ga hotel podrediti §-u 486. kaz. zak. Bil je mnenja, da § 486. kaz. zak. sicer ne zahteva pravilne razglasitve konkurza pač pa dolžnika, zoper katerega je razglasitev konkurza sploh mogoča, kateri more torej odnosno sam sodišču konkurz oznaniti; v takem položaji pa da ni obtoženec, ker nima nikakega prava

svojim premoženjem razpolagati. Ni tu razmotrivati, ali ni kazalo obtoženca soditi strožjim zakonom nego je § 486. kaz. zak.; a pomisleki sodnega dvora proti le-tej določbi zakona so neutemeljeni. Ne glede na protislovje, ko razzsodba na eni strani ugotavlja, da udobiva obtoženec mesečno 180 gld. na prosto razpolaganje, a mu na drugi strani odreka pravico razpolaganja svojim premoženjem, zamenja sodni dvor civilno-pravno stališče sodno proglaščenega zapravljevca z njegovo kazensko-pravno odgovornostjo. Le-te ne izključujejo posledice kuratele radi razsipnosti, označene v §-ih 49., 176., 254., 191., 281., 568., 773., 865., 1210. obč. drž. zak. Tudi po konkurznem redu od 25. decembra 1868. l. št. 1. drž. zak. od 1869. l. ni dopustnost razglasitve konkurza (§-i 1., 62., 63., 64.) odvisna od tega, da more dolžnik oddajati in dobivati pravice, niti je potrebno, da dolžnik sploh kaj poseduje (§-a 66., 154.). Zato ni umeti, zakaj naj bi v našem slučaju ne bila dopustna napoved in razglasitev konkurza. Zato pa je tem manj opravičeno mnenje, da § 486. kaz. zak. ni uporaben na obtoženi čin, ker domneva le-to zakonsko določilo, ob kazensko-pravni odgovornosti dolžnika, če tudi ni civilno-pravno popolnoma upravičen, zgol nesposobnost (nezmožnost) svoje upnike popolnoma poplačati, a ne tudi dopustnost pravilne razglasitve konkurza, ter je kazenskemu sodniku rešiti prašanje o nezmožnosti plačila samostojno in brez obzira na morebitno rešitev civilnega sodnika, ki more torej temu prašanju pritrditi, tudi če civilni sodnik ne smatra za ustanovljeno nezmožnost plačila ali pa konkurza iz katerega si bodi drugega razloga ne razglasi.

Zato je prav, da državni pravnik pobija razzsodbo po §-u 281. št. 9. a) kaz. pr. r. Njegovi pritožbi ničnosti je bilo ugoditi in zatoženca obsoditi v zmislu obtožbe.

G.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkog društva u Zagrebu prinaša v br. 9. in 10. naslednje razprave: I. Wagner: O promjeni našeg građanskog parbenog postupnika. (Dalje.) — Dr. J. Hoholač: Odgovora li današnje usposobljenje upravnih činovnika duhu vremena; ako ne, kakovo bi naobraženje od njih valjalo tražiti? — Dr. J. Šilović: Praktička provedba avstrijskoga građan-